

Bark: En betraktelse av en förstadssidyll

Macksta för mig – jodå, nog väcker det en del personliga minne ty vem kan glömma en sådan upplevelse som att med den entusiastiske folkskolläraren Carl Hallén som vägvisare ha fått vandra bland bygdens fornminnen.

Detta under den epok på 1950-talet när studiecirkel som "Lär känna din stad" kom i ropet och man skulle följa uppmaningen "Gräv där du står".

I Macksta gällde det "bygravfältet på östra sluttningen av Anders Pers backe med åtta rundastensättningar intill lägenheten Lillskoga" som vi nog- och följsamt noterade.

Macksta Gärdeslag hade ju fått Riksantikvarieämbetets medgivande att sätta upp en skylt om "Lagstadgat fornminne" – fast man nog lika gärna kan vända på resonemanget: när riksantikvariens lokala ombud, den likaså entusiastiske folkskolläraren Joel Österberg fick höra att några smårabbar börjat gräva i kullen så var det nog han som skyndsamt satte upp skylten – med Macksta Gärdeslags medgivande. Trots att grabbarna egentligen bara grävt där dom stod.

Om skylten finns kvar än i dag må den intresserade skonsamt gärna försöka forska fram.

Genom åren har Anders Pers backe också varit föremål för blomstervandringar då byborna alltid plockat liljekonvaljer där. Det påpekas här inte minst för att denna skröna även skall bjuda på ett purfärskt citat, i detta fall lämnat av en av Mackstas många goda bybor av idag, Gun Molinder-Carlbon, skribent och hembygdsforskare av rang.

Ett annat personligt Mackstaminne som jag har galler Macksta som ett av kvarterslagen när den första pojkishockeyn spelades på 1940-talet då vi grabbar från snickerimiljön på Glasgatan för vår del samlades under klubbnamnet IK Thor. Turneringens segrare blev i alla fall Samskolan.

Eljest tillhör Macksta IFs entré i distriktsfotbollen på 1960-talet det verkligt minnesvärda, främst genom derbyna mot Östans IF som samlade större publik på Krillan än vad matcherna i de högre seriesystemen gjorde.

Därmed må ämnet Macksta och sporten ha avverkats så här långt, fast för med tillägget att Macksta också fostrat en av de större profilerna under den epok då fotbollen var som framgångsrikast i stan, högeryttern i KIS "Jotte" Nilsson.

Som en "undangömd förstadssidyll" beskrevs Macksta en gång i en tidningsrubrik och säkert är Mackstaborna än idag nöjda med det idylliska i dess sköna blandning av näringsfång och boende.

Annars har det förvisso funnits alternativ, som när staden för ungefär tjugofem år sedan gick i jubileumssyra och i likhet med alla andra kommuner skulle växa sig dubbelt så stor enligt prognosmakarna.

Då kunde man i stans historik läsa rader om att "saneringen av Macksta befinner sig f n på planeringsstadiet som ett eventuellt blivande industriområde". Och kartor presenterades där Mackstaborna fick se nya trafikleder gå rakt igenom garagen (Gun Molinder-Carlbon igen).

Ett näringsfång av mycket gammalt datum är annars förknippat med sjöfarten ty enligt ovan återopade stadshistorik (Oskar Björnängers) betyder

själva namnet Macksta "en jordbruksplats där båtar utrustas".

Betänk då att Mälarens vattennivå en gång låg tiotalet meter högre än den nuvarande och att begreppet "Macksta sjöäng" lever än idag.

"Mack" som en verksamhet med "förnödenhetsutrustning för båtar" ...

Ungefär som vi i våra dagar vänder oss till macken för att fixa förnödenheterna till bilen.

Tala om en historisk plats, Mackssta ...

Gamla gårdsnamn lever också kvar i byn, bland dem både Katrineholm och Alingsås.

Och därmed kom jag in på ämnet "Alingsåsfonden", som med sin tragiska bakgrund också skvallrar om gamla tiders skepp och seglatser.

En tid var det rätt vanligt att stadens kassa tillfördes medel genom privatpersoners donationer, varom icke minst den förtäffliga skriften Köpings Stads Donationer kan berätta.

I gården Alingsås bodde skepparen P E Andersson med familj. I augusti år 1895 gick skepparen, tillsammans med sin minderårige son, från Macksta till hamnen för att starta en färd med sitt segelfartyg.

Men "under natten efter avresan uppstod en stark storm och såväl fartyg som de ombordvarande hava därefter varit spårlöst försvunna varför antagligt är att förlisning av

fartyget ägt rum och de ombordvarande omkommit". Så heter det i donationsboken.

Efter en tid såldes gården (ja, egentligen sa man lägenheten om de gamla täpporna) med behållningen donerad till staden mot att fattigvårdsstyrelsen skulle svara för ankans försörjning livet ut.

Hon levde i sju år och därigenom gick det ganska jämnt upp för fattigvårdsstyrelsen. Köpesumman för Alingsås uppgick till "hela" 2 734 kronor. Det var då det.

"Alingsåsfonden" tillhör sålunda definitivt historien kring Macksta med sitt (för att återigen citera Österberg) läge mellan "den rika Munktorpsläppen och Stadsbergens mörka barrskog" läs Karlbergsskogen.

"Finns det då något så märkvärdigt i Macksta" undrade Österberg vidare – och gav själv svaret: "Kom och se! Vandra dit en sommardag när solen ifrån en klarblå himmel bestrålar allt som står där i sin fågning".

Förvisso ett betydligt mer framsynt uttalande än 60- och 70-talets utvecklingsprognoser med "sanering för planering av ett industriområde" med risk för att Anders Pers backe jämnats med marken och det varit grävskoporna som grävt där idyllerna lyckligtvis även framgent skall bestå.

Av BARK